

Protocol

Medicijnverstrekking en

Informatie over

Medisch handelen

op de KSE

Inhoudsopgave

Inleiding over medicijnverstrekking en grenzen aan medisch handelen	3
De leerling wordt ziek op school	4
Het verstrekken van medicijnen op school	5
Medische handelingen en wettelijke regels	6

Bijlagen:

Toestemmingsformulier voor: het verstrekken van medicijnen op verzoek	8
Richtlijnen: hoe te handelen bij een calamiteit'	11

Algemene opmerkingen:

* Met school wordt bedoeld: Katholieke Scholengemeenschap Etten-Leur

De tekst van het voorliggende protocol is voor een belangrijk deel en met toestemming overgenomen uit het protocol van de GGD West Brabant.

Inleiding over medicijnverstrekking en medisch handelen

Onze medewerkers worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om hun leerling de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. (Voor de leesbaarheid van het stuk zullen we hierna spreken over ouders wanneer wij ouder(s) en verzorger(s) bedoelen).

Grenzen die de KSE stelt aan medisch handelen

Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van medewerkers gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie. De schoolleiding zou met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden en de aansprakelijkheid daarvan aanvaarden. Medewerkers begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Met het oog op de gezondheid van de leerling is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen.

Voor het geven van medicatie en het uitvoeren van een medische handeling, moet diegene over de vereiste bekwaamheid beschikken. Medewerkers en schoolleiding moeten zich realiseren, dat wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden

Daarom heeft de KSE middels dit protocol afspraken vastgelegd over hoe in deze situaties te handelen. De GGD heeft in 2012 ook een rol gespeeld bij het maken van de vertaalslag van het protocol "medicijnverstrekking op scholen en medisch handelen" richting de KSE en hierin geadviseerd. Hiertoe heeft school contact opgenomen met de schoolverpleegkundige, die aan de school is verbonden. De GGD speelt geen rol bij het geven van uitleg aan medewerkers. In ~~zoe~~ uitzonderlijke gevallen moet school contact opnemen met de behandelend arts van de leerling.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- De leerling wordt ziek op school
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek
- Medische handelingen

De eerste situatie laat de school en de medewerker geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de medewerker moet direct bepalen hoe hij moet handelen. Bij de tweede en de derde situatie heeft de schoolleiding de keuze of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling.

Voor de individuele medewerker geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

Op de volgende pagina's wordt elk onderdeel beschreven. In de bijlagen vindt u het betreffende toestemmingsformulier en de wijze waarop gereageerd moet worden in geval van een calamiteit. Heeft u naar aanleiding van dit protocol nog vragen, dan kunt u zich wenden tot de betreffende afdelingsleiding of de jeugdarts/jeugdverpleegkundige van de GGD van de KSE.

1. De leerling wordt ziek op school

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de schooluren last van hoofd- buik- of oorpijn. Ook kan de leerling bijvoorbeeld door een insect geprikt worden. Een medewerker verstrekt dan vaak - *zonder toestemming of medeweten van ouders* - een 'paracetamolletje' of wrijft Azaron op de plaats van een insectenbeet. In zijn algemeenheid is een conciërge of docent niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een leerling die ziek is naar huis moet. In geval van ziekte, zal door de schoolleiding contact worden gezocht met de ouders om te overleggen wat er moet gebeuren (is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wordt de leerling gehaald of moet hij gebracht worden, moet hij/zij naar de huisarts, etc.?).

a. Eerst de ouders (of de daartoe aangewezen vertegenwoordiger van de ouders) raadplegen

Ook wanneer een medewerker inschat dat de leerling bij een eenvoudig middel gebaat is, dan is het gewenst om altijd eerst contact te zoeken met de ouders. Om in dat telefoongesprek te vragen naar toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken. Komt bij dezelfde leerling zo'n situatie veelvuldig voor, dan gebruikt de KSE daarvoor een toestemmingsformulier (zie bijlage 1)

Het is aan de school om te beslissen of zij pijnstillers verstrekt. De KSE verstrekt deze, maar houdt hier wel een registratie van bij (om bv te voorkomen dat een leerling een overdosering zou krijgen), De ouders van betreffende leerling worden hiervan via magister op de hoogte gebracht.

b. Als een ouder of aangewezen vertegenwoordiger niet te bereiken is

Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. De leerling kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen de medicijnen niet met toestemming van de ouders verstrekt worden.

In de Wet Geneeskundige Behandelings Overeenkomst worden leerling qua beslissingsbevoegdheid als volgt ingedeeld:

- *tot 12 jaar*: ouders of voogd beslissen. Aan jonge leerlingen moet wel op een begrijpelijke manier worden verteld wat er met hen gaat gebeuren.

- *12 tot 16 jaar*: zowel ouders als leerling moeten toestemming geven. De mening van de leerling is in principe doorslaggevend.

- *vanaf 16 jaar*: leerling is beslissingsbevoegd. In overleg met de leerling worden de ouders op de hoogte gebracht van de situatie. Als de leerling expliciet aangeeft dat ouders/verzorgers niet op de hoogte gebracht mogen worden dan zal de school dit respecteren.

Het kan dus voorkomen dat de leerling gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt gestoken of iets dergelijks en de ouders niet bereikbaar zijn. Als deze situatie zich voordoet dan zal de medewerker een zorgvuldige afweging maken of de leerling gebaat is met een eenvoudige pijnstiller of dat een arts geconsulteerd moet worden. De mentor zal op de eerste ouderavond de ouders op de hoogte brengen van het feit dat de KSE in deze gevallen zulke eenvoudige pijnstillers verstrekt. Verder gaan wij ervan uit dat ouders zelf aangeven wanneer hun zoon/dochter zo'n eenvoudige pijnstiller niet mag hebben, omdat hij/zij daarop zou kunnen reageren met een allergische reactie.

Wanneer er zich een situatie voordoet waarop een medewerker inschat dat er een arts geconsulteerd moet worden, dan wordt eerst contact met thuis gezocht en de ouders - of via hen een ander - verzocht worden met hun zoon/dochter een arts te bezoeken. In uitzonderlijke gevallen zal iemand van school de leerling naar een huisartsenpraktijk (bij voorkeur bij de eigen huisarts) vergezellen. Indien een medewerker een inschatting maakt van acute nood worden de ouders hiervan natuurlijk zo snel mogelijk op de hoogte gebracht.

c. Blijf de leerling observeren

Het blijft zaak de leerling voortdurend te observeren. Iedere situatie is anders, er kunnen zich allerlei signalen voordoen, waarop verdere actie noodzakelijk zou kunnen zijn.

Binnen onze school hebben we meerdere collega's (o.a. EHBO-ers) die middels scholing bekwaam zijn om "eenvoudige" beslissingen te nemen. Deze vaste verantwoordelijke personen beheren ook de medicatie en andere hulpmiddelen en leggen daarbij een registratie vast van de uitgave van medicatie (paracetamol). Bij het verstrekken van zo'n eenvoudig medicijn wordt te allen tijde overwogen of de ouders /verzorgers of een huisarts geraadpleegd moet worden. Bij twijfel en het niet kunnen bereiken van de ouders/verzorgers kan ook een arts geraadpleegd worden. Zo zou bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting kunnen zijn van een veel ernstiger ziektebeeld.

Enkele zaken waar op gelet moet worden, zijn:

- toename van pijn
- misselijkheid
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen)
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid)

We realiseren ons terdege, dat wij geen arts zijn en zullen, bij twijfel, altijd zo mogelijk de ouders /verzorgers een (huis)arts, of het nationale noodnummer 112 raadplegen. Dit geldt uiteraard ook wanneer de pijn blijft of de situatie verergert. De zorgvuldigheid die wij hierbij in acht nemen is dat wij handelen alsof het onze eigen kinderen zijn.

2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffes voor astma, antibiotica of zetpillen bij toevallen. Ouders vragen dan aan de schoolleiding of deze de middelen wil laten verstrekken. In deze situatie wordt dus de toestemming van de ouders gegeven.

Het is in dit geval van belang dat deze toestemming schriftelijk wordt vastgelegd. Vaak gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade aan de gezondheid van de leerling kunnen leiden. Daarom leggen wij schriftelijk vast om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden verstrekt en op welke wijze dat dient te geschieden. Hiervoor is een instructie toegevoegd in bijlage 1.

Verder wordt de periode vastgelegd waarin de medicijnen moeten worden verstrekt, de wijze van bewaren, opbergen en de wijze van controle op vervaldatum. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de schoolleiding en de medewerkers verwachten en die weten op hun beurt weer precies wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moeten de ouders de school regelmatig op de hoogte brengen van de situatie rondom de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Enkele praktische eisen:

- we nemen de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van de betreffende leerling.

- we willen op de hoogte zijn van de eventuele bijwerkingen van het medicijn, dus de bijsluiter moet aangeleverd worden..

- we registreren, per keer, op een aftekenlijst wanneer we het medicijn aan de betreffende leerling gegeven hebben.

Wanneer een leerling niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn, dan bellen we met de ouders, de huisarts of de specialist in het ziekenhuis. Bij een ernstige situatie bellen we direct het landelijke alarmnummer 112. In die gevallen zorgen we, dat we alle relevante gegevens bij de hand hebben, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en /of specialist van het leerling, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het vertoont (eventueel welke fout is gemaakt).

3. Medische handelingen en wettelijke regels

Het is van groot belang dat een langdurig zieke leerling of een leerling met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. De leerling heeft contact met leeftijdsgenoten, neemt deel aan het normale leven van een school en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. De KSE ziet in hoe belangrijk het is voor het psychosociaal welbevinden van de langdurig zieke leerling om indien mogelijk, toch naar school te gaan.

Medische handelingen

Wettelijke regels

Voor medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor personeel in het onderwijs.

Dit geldt dus ook wanneer ouders aan de schoolleiding of haar medewerkers vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan het geven van sondevoeding of het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje. Deze handelingen zullen door een thuiszorgorganisatie of door de ouders zelf op school verricht moeten worden. Voor het verrichten van zulke handelingen door ouders of thuiszorg hebben we een aparte ruimte in de brugklas en in leshuis 6.

Bepaalde medische handelingen – de zogenaamde voorbehouden handelingen – mogen alleen verricht worden door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

De GGD raadt een schoolbestuur dat niet kan bewijzen dat een medewerker voor een bepaalde handeling bekwaam is, dan ook aan de medische handelingen niet te laten uitvoeren. Een medewerker die wel een bekwaamheidsverklaring zou hebben, maar zich niet bekwaam acht - bijvoorbeeld omdat hij deze handeling al een hele tijd niet heeft verricht zou de medische handeling eveneens niet mogen uitvoeren. Een medewerker die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handeling verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding),

maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Calamiteiten:

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van medicijngebruik een calamiteit voordoen dan stellen wij ons direct in verbinding met de ouders, huisarts en/of specialist van de leerling. Wij zullen bij een ernstige situatie direct contact leggen met het landelijke alarmnummer 112 voor verder advies. We zorgen er dan voor dat we alle relevante gegevens van de leerling hebben. Verder geven we door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling waarneembaar zijn (zie bijlage 2).

Bijlage 1

Verklaring

Toestemming tot het bewaren van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het bewaren van de hieronder omschreven medicijn(en)

aan:

naam leerling:

geboortedatum:

adres:

postcode en plaats:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts:

telefoon:

naam specialist:

telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....

.....

Naam van het medicijn:

.....

.....

Medicijn dient dagelijks te worden opgehaald door de leerling op onderstaande tijden:

..... uur

..... uur

..... uur

..... uur

De leerling is zelfverantwoordelijk voor het nakomen van bovengenoemd tijdschema

Medicijn(en) mogen alleen worden gebruikt door de leerling in de volgende situatie(s):

.....

.....

Dosering van het medicijn:

.....

.....

Wijze van toediening:

.....

Wijze van bewaren:

.....

.....

Controle op vervaldatum door: (naam)

..... (functie)

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde medewerker die daarvoor een instructie heeft gehad, toestemming voor het bewaren van de bovengenoemde medicijnen:

Leerlingen 16 jaar en ouder:

Ondergetekende, leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde medewerker die daarvoor een instructie heeft gehad, toestemming voor het bewaren van de bovengenoemde medicijnen:

Naam:

Ouder/verzorger:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Medicijninstructie

Er is instructie gegeven over het bewaren van de medicijnen op:

Datum:

Door:

Naam:

Functie:

Van: (instelling)

Aan:

Naam:

Functie:

Van: (school)

Bijlage 2

Richtlijnen, hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van

- * het uitvoeren van een handeling vanwege Eerste Hulp Bij Ongelukken
- * Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven.
- * Observeer de leerling goed en probeer hem/haar gerust te stellen.
- * Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de andere leerlingen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert dat die medewerker gelijk moet komen).
- * Bel direct de huisarts en/of de specialist van de leerling.
- * Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- * Geef door naar aanleiding van welk medicijn of handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt).
- * Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van de leerling bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 1. Naam van de leerling
 2. Geboortedatum
 3. Adres
 4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon
 5. Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 6. Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
- * Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 1. Leg duidelijk uit wat er gebeurd is.
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 3. In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.